

Inventering av fiskreproduktion och undervattensvegetation samt naturvärdesbedömning av en vik vid Mårtensboda, Gräsö

Bakgrund

Behovet av småbåtshamnar längs våra kuster ökar och därmed exploateringsstrycket på framförallt de grunda, vegetationsklädda vikarna som är viktiga som lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter. I flera kustkommuner, och delvis på länsstyrelserna, pågår ett arbete för att ta fram strategier för att styra exploateringen till områden som antingen redan är förstörda av t.ex. muddringar och hård motorbåtstrafik eller öppnare områden där pirkonstruktioner kan stå för vind- och vågskydd. I detta arbete finns också en ansats att koncentrera båtplatserna till större, gemensamma bryggor snarare än att varje tomt ska ha sin egen brygga. På så vis kan motorbåtstrafiken koncentreras till mindre ytor och man skyddar därmed den viktiga undervattensvegetationen från slitage från propellrar och uppgrumling över större områden.

I en liten vik på fastigheten Mårtensboda 1:1, Gräsö, (6701069, 687048, SWEREF99 TM – Figur 1) planeras anläggandet av en mindre hamnanläggning. Eftersom anläggandet betraktas som vattenverksamhet behövs en undersökning av påverkan på växt- och djurliv. En sådan studie utfördes 14 augusti 2018 av Hydrophyta Ekologikonsult och resultaten samt en naturvärdesbedömning av området presenteras i denna PM. Gustav Johansson utförde inventeringen.

Figur 1. Viken vid fastigheten Mårtensboda 1:1. De röda stjärnorna visar provpunkter för fisk. Den blå rektangeln på inläggskartan visar utsnittets läge på Gräsös västra kust.

Metoder

Den lilla viken och dess närmaste vattenomgivning totalinventerades med hjälp av snorkling för att sammanställa en artlista över undervattensvegetation samt få en uppfattning om de påträffade arternas vanlighet. Strandvegetationen avsöktes för att se om där fanns några hotade arter vilket saknades. Av alger inventerades endast större, påtagliga och kännpaka arter. Dessutom provtogs fiskyngel i tre punkter med hjälp av små (10 g sprängmedel) undervattensdetonationer, en metod som använts som standard i grunda, vegetationsklädda östersjövikar de senaste 8 åren och som utvecklats av dåvarande Fiskeriverket.

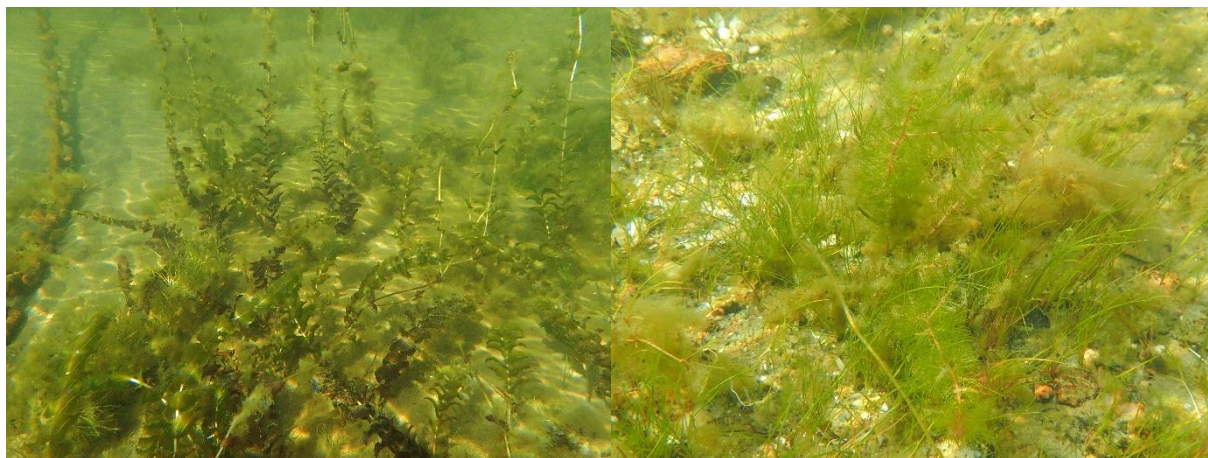
Vyer från viken vid Mårtensboda 14 augusti 2018.

Resultat och Diskussion

Totalt påträffades 19 taxa av undervattensvegetation (Tabell 1) vilket får se som tämligen normalt för ett område med den exponeringsgrad och det bottenmaterial som förekommer i viken. I den inre delen dominerade hårsärv på sandblandad lerbotten. Längre ut var både vegetation och bottenmaterial mer varierat med fläckar där olika arter dominerade. Trådnate och storsärv förekom främst längs den östra stranden. Röd- och brunalger växte huvudsakligen i vikens yttre delar. Ingen av arterna kan betraktas som ovanlig. Kransalgen tuvsträfsse var tidigare rödlistad. Arten har bara påträffats i Uppsala län men i den här typen av miljöer, som kan anses som en mycket vanlig naturtyp längs länets kust, är tuvsträfsset vanligt förekommande på grundare områden.

Tabell 1. Taxa av undervattensvegetation påträffade i viken vid Mårtensboda 14 augusti 2018

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Frekvens
Spermatophytæ	Fanerogamer	
<i>Myriophyllum spicatum</i>	axslinga	Enstaka
<i>Potamogeton perfoliatus</i>	ålnate	Vanlig
<i>Ranunculus peltatus</i> ssp. <i>baudotii</i>	vitstjälksmöja	Enstaka
<i>Ruppia spiralis</i>	skruvnating	Enstaka
<i>Stuckenia filiformis</i>	trådnate	Vanlig
<i>Stuckenia pectinata</i>	borstnate	Tämligen vanlig
<i>Zannichellia major</i>	storsärv	Tämligen vanlig
<i>Zannichellia palustris</i>	hårsärv	Vanlig
Charophyceæ	Kransalger	
<i>Chara aspera</i>	borststräfsse	Tämligen vanlig
<i>Chara connivens</i>	tuvsträfsse	Enstaka
<i>Tolypella nidifica</i>	havsrufse	Enstaka
Chlorophyta	Grönalger	
<i>Cladophora glomerata</i>	grönslick	Tämligen vanlig
<i>Ulva</i> sp.	tarmalger	Tämligen vanlig
Rhodophyta	Rödalgler	
<i>Ceramium tenuicorne</i>	ullsläke	Tämligen vanlig
<i>Vertebrata fucoides</i>	fjäderslick	Tämligen vanlig
Phaeophyta	Brunalger	
<i>Chorda filum</i>	sudare	Enstaka
<i>Dictyosiphon foeniculaceus</i>	smalskägg	Enstaka
<i>Fucus radicans</i>	smaltång	Enstaka
<i>Fucus vesiculosus</i>	blåstång	Vanlig

Ålnate till vänster och axslinga i en matta av trådnate till höger.

Storsärven har, jämfört med hårsärv, grövre jordstam och bredare blad. Till höger blommande vitstjälksmöja.

Fångsten av fisk var synnerligen skral. Årsyngel av elritsa och storspigg fångades i små mängder. Dessutom togs ett antal vuxna exemplar av småspigg, storspigg och sandstubb. Alla dessa arter kan betraktas som icke varmvattengynnade och viken har sannolikt mycket liten betydelse som lek- och uppväxtområde för fisk, särskilt för varmvattengynnade arter som abborre, gädda och karpfiskar.

Botten i den inre delen av viken bestod av ett decimetertjockt sandtäckte som överlagrar ren lera. Längre ut finns flera nord-sydgående hållar med omväxlande sand, grus och sten emellan. Även detta material vilar mestadels på tät lera.

Naturvärdena i viken är inte större än andra tämligen exponerade vikar längs Gräsös kust och habitatet kan betraktas som vanligt förekommande. Bottenvegetationens diversitet är visserligen tämligen hög men det är normalt för områden av den här karaktären som nämnts ovan. Värdet för fisk är försumbart.